

**[Konvence ve vědě – 2]**

**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[1997](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1997](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 19. 1. 1997
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 19. 1. 1997

## [Konvence ve vědě – 2]

Záležitostí konvence je přinejmenším do velké míry také terminologie. Ve vědě je docela určitá terminologie a preciznost jejího užití nezbytností; dokonce se považuje za předpoklad uznání někoho za dostatečně kompetentního, když bezpečně ovládl terminologii. To s sebou ovšem nese hned jisté nebezpečí, že zběhlost terminologická může zastírat nedostatek skutečné vědeckosti. Právě proto je situace ve filosofii principiálně odlišná. Ve filosofii je běžné, že každý filosof resp. každá filosofická škola má svou vlastní terminologii nebo že termínů, jichž užívají jiní filosofové a jiné školy, dává odlišný, svérázný význam. Na tom pak je vidět, že terminologie vlastně není pouhou formální či technickou záležitostí, nýbrž že s sebou (samozřejmě spolu se způsobem užití) nese jakési filosofické nebo často přímo metafyzické předpoklady, o nichž si zejména vědci, ale nezřídka dokonce i filosofové nejsou ničeho vědomi (a někdy je dokonce slovy popírají). Problémem filosofů je jistá vyváženost mezi respektem ke konvenci, bez něhož se filosof stává naprosto nesrozumitelným, a odporem k ní, jestliže je tradičně (tj. opět na základě konvence) spjata s nevyslovenými filosofickými předpoklady, jež daný filosof nesdílí, ale naopak odmítá. Konvence – zejména ve filosofii – velmi často nahrazuje logiku a systematickosti, protože se opírá spíše o asociace než o logické významové souvislosti. V každém případě je konvence překážkou principiální kritičnosti, eventuelně s ní je v trvalém napětí.

(Praha, 970119-2.)